

Oponentský posudek bakalářské práce Simony Drtinové Spisovná a nespisovná čeština v dílech Terezy Boučkové

Předložená bakalářská práce zpracovává lingvoliterární téma a autorka se v ní mohla se opřít o rozsáhlou bohemistickou literaturu mapující problém spisovnosti a nespisovnosti uměleckého textu (Hausenblas, Stich, Mareš aj.). Na základě teoretických otázek s touto otázkou spojených (spisovnost, různé polohy nespisovnosti, povaha a proměny funkcí nespisovných prostředků, a především jejich úloha v konstituování smyslu uměleckého textu, jejich podíl na charakteru osobního stylu autora apod.) se rozhodla uchopit a popsat literární dílo Terezy Boučkové.

Máme-li posoudit, nakolik se jí to podařilo, je třeba začít právě u těchto východisek. Na první prolistování (zejm. se zřetelem k úvodní stránce s obsahem a k seznamu odborné literatury) je patrné, že autorka přistoupila k práci pečlivě a zodpovědně, s pomocí školitele vzala v úvahu tituly, které jí v uvažování mohly být dobře nápomocny, a strukturovala práci logicky, jasně a přehledně; je zde také patrné, že chtěla dodržet zadání. Avšak při podrobnějším prostudování se v práci ukazují četné problémy.

V zacházení s odbornou literaturou se objevuje jistá bezradnost, autorka ji nedokáže ústrojně vpojit do svého uvažování a vytvořit s její pomocí myšlenkově koherentní text. Některé pasáže z teoreticky pojaté úvodní části práce jsou irelevantní, logicky nespojité, citace jsou leckdy nepřiliš dobře vybrány, uváděny bez vyložení jejich vztahu k celku práce, chybí propojující, vysvětlující autorský komentář či shrnující závěr subkapitoly (srov. např. s. 27 – 28, Funkce nespisovnosti v umělecké literatuře).

Nepřesnost ve vyjadřování (ale zejména v myšlení) je patrná v mlhavém rozlišení základních pojmů a vztahů mezi problémy, jako je: spisovnost a nespisovnost, mluvenost, expresivita, hovorovost, obecná čeština, slang aj. Chápu, že názory na podstatu těchto pojmů se i v literatuře značně různí, i to, že hranice mezi nimi (i co se pak týče posuzování jednotlivých prostředků) jsou už z povahy věci velmi nejednoznačné. Autorka se však nad nimi nijak hlouběji nezamýšlí, pojednává o nich izolovaně a výklady o nich vzájemně nepropojuje, nehierarchizuje. Jednotlivé části práce působí nespojitě (pojednání o díle T. Boučkové, teoretické pasáže, rozборы jednotlivých rovin), chybí vlastní jednotící linie, hlubší porozumění celku.

Podle instrukcí uvedených v zadání autorka excerpovala z knih T. Boučkové výrazy, které tak či onak vybočují ze spisovné normy, a na základě jazykových rovin o nich v jednotlivých kapitolách tak či onak pojednala. To je zřejmě hlavním přínosem práce. Většinou jde o vyjmenovávání excerpovaných jevů s uvedením, že se jistý nespisovný prvek vyskytl v jistém kontextu např. v pásmu postavy, v přímé řeči určité postavy (nejčastěji dětské), příp. že zde má funkci charakterizační apod. Úloha nespisovnosti se však neukazuje v širších souvislostech stylu a smyslu jednotlivých textů, interpretační moment je mimo autorčin zájem.

Nevím, zda autorka dostatečně chápe problematiku **stylizace** v uměleckém textu (zde je to zejm. stylizace mluveného projevu pomocí nespisovných prostředků). Prosím tedy, aby se tento problém pokusila u obhajoby vyložit. S tím souvisí i konkretizace závěrečné věty práce: *... že v prózách Terezy Boučkové se nevyskytuje nadměrné množství obecněčeských prostředků, text jimi není přehlacen, jsou použity účelově a realisticky* (s. 47).

Prosím také autorku, aby vysvětlila, proč do rámce studia spisovných a nespisovných jazykových prostředků a jejich uplatnění v textu zařadila i film Smradi (nikoli však se znalostí scénáře): zda je podle ní srovnatelná stylizace nespisovnosti v uměleckém textu psaném a

mluveném, resp. v literatuře a ve filmu (jako druhu umění, který ke skutečnosti přistupuje jinak – pracuje např. s několika kódy), v čem jsou specifické a co mají společného.

Konečně je pro mě otázkou, proč jsou v práci zařazeny přílohy, když s texty v nich uvedenými autorka vůbec nepracuje. (Jediná zmínka je věnována právě jen faktu, že jsou umístěny v příloze.)

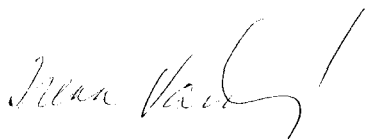
Na s. 10 – 11 je uvedena (až příliš) kratičká kapitola Postavení Terezy Boučkové v současné české literatuře (stránka a pět řádků); jednotlivá díla zkoumané spisovatelky jsou zde představena pouze úryvky z dobových recenzí (bez autorčina shrnutí, posouzení či hlubšího propojení, ba s minimem jejích vlastních formulací). Nejvýznamnějšímu románu Rok kohouta je zde věnováno půl řádku. To považuji vzhledem k tématu práce za neadekvátní.

Práce obsahuje všechny formální náležitosti; tiskové či pravopisné chyby tu takřka nenacházíme. Stylizační nedostatky jsou tu však četné – neobratné či nepřesné, laické až zavádějící formulace vyplývají z výše uvedené charakteristiky práce. (Ve svém exempláři práce jsem tyto nedostatky vyznačila.)

Autorka dle mého názoru přesto splnila zadané úkoly i kritéria kladená na bakalářskou práci, a proto posuzovanou práci doporučuji k obhajobě.

Návrh klasifikace: dobře

V Praze 20. června 2010

Doc. PhDr. Irena Vaňková, CSc., Ph.D.